

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17445-09-19 רכב דוד, מוסכים ש.ר.ד. (1995) בע"מ נ' סולומון

לפני כבוד השופט רונן אילן

התובעת: רכב דוד, מוסכים ש.ר.ד. (1995) בע"מ

נגד

הנתבע: גיא סולומון

פסק דין

האם לשמאי מטעמה של חברת הביטוח חובת זהירות כלפי מוסך המבצע את תיקון הרכב ללקוח?
 האם באפשרות המוסך להכתיב לשמאי את אומדן עלות "שעת העבודה" בחוות הדעת שהוא עורך?
 אלו השאלות אשר במוקד פסק הדין.

התובעת מפעילה מוסך ובמסגרת פעילותה מבצעת עבודות תיקון ללקוחות אשר רכבם נפגע בתאונה.
 אלו מבקשים לתבוע פיצוי מחברת הביטוח וזו, חברת הביטוח, שוכרת את שירותי הנתבע, שמאי רכב,
 כדי שישום את היקף הנזק שנגרם לרכבו של הלקוח.

לטענת התובעת, שוגה הנתבע בעקביות באומדן שהוא עורך, בעיקר נוכח הערכתו את עלות "שעת
 העבודה" של המוסך בסכום הנופל בהרבה מהסכום שדורש המוסך ומקובל בענף. עקב השגיאה
 באומדן זה, מסרב הלקוח לשלם לתובעת את מלוא עלות התיקון ולתובעת נגרם נזק. הן חיסרון כיס
 ישיר בחשבון שמשלם הלקוח והן חיסרון כיס כתוצאה מהפגיעה במוניטין.

התובעת סבורה שמצב זה מקים לה יריבות ועילת תביעה כלפי הנתבע, ועותרת לחיוב הנתבע בפיצוי
 על נזקה. הנתבע מצדו, מעבר להכחשה גורפת של הטענה לטעויות באומדן שהוא עורך, טוען שבמצב
 זה יש לסלק התביעה על הסף, בעיקר בטענה להיעדר יריבות והיעדר עילה.
 הטענות לסילוק התביעה על הסף עומדות במוקד פסק הדין.

הרקע הרלוונטי

1. התובעת הינה חברה פרטית, העוסקת במתן שירותי מוסך לרכבים, ובאלו תיקון, פחחות, צבע וכיו"ב.
- הנתבע הינו שמאי רכוש במקצועו, אשר במסגרת עבודתו גם נוהג לתת חוות דעת שמאיות לחברות ביטוח, בקשר עם נזקים לרכבים.
2. בכתב התביעה עותרת התובעת לחיוב הנתבע בתשלום פיצוי בסך של 153,903 ₪, בטענה לנזק שנגרם לה עקב מתן חוות דעת שמאיות מוטעות.
- להלן, בתמצית, עיקרי העובדות הנטענות בכתב התביעה:
 - א. חדשות לבקרים, מגיע למוסך התובעת לקוח אשר רכבו ניזוק בתאונת דרכים. אותו לקוח מבקש להעריך את עלויות התיקון, ולשם כך מזמין שמאי כדי שיגיע ויאמוד את עלויות התיקון (להלן: "השמאי העיקרי").

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17445-09-19 רכב דוד, מוסכים ש.ר.ד. (1995) בע"מ נ' סולומון

- השמאי העיקרי בוחן את הרכב ואת כל הנתונים הרלוונטיים, ועורך חוות דעת האומדת את עלויות התיקון. על בסיס שמאות זו, מבצעת התובעת את עבודות תיקון הרכב ובסיומן מפיקה חשבונית לתשלום ודורשת מבעל הרכב, הלקוח של התובעת, תשלום המתבסס על חוות הדעת שנערכה על ידי השמאי העיקרי.
- ב. כאשר הרכב שנפגע מבוטח, הרי שבעל הרכב, אותו לקוח אשר בקש לתקן את הרכב, מבקש להיפרע על הנזק מחברת הביטוח ולכן תובע ממנה את התשלום על בסיס השומה שערך עבורו השמאי העיקרי.
- או אז, לשם התמודדות עם הדרישה, נוהגת חברת הביטוח לבקש שתיערך "חוות דעת נגדית" על ידי שמאי אחר. במצב זה משתלב הנתבע במחלוקת, ועורך לפי הזמנתה של חברת הביטוח "חוות דעת נגדית".
- ג. בחוות הדעת הנגדית בוחן הנתבע את עלויות התיקון לפי פרמטרים שונים, בדיוק כפי שעשה השמאי העיקרי אשר כבר ערך חוות דעת. פרמטרים אלו כוללים את ההתייחסות לנתוני הרכב שנפגע, למחירי חלפים, לשעות שידרשו לביצוע התיקון וכיו"ב.
- חוות הדעת שעורך הנתבע נמסרות לחברת הביטוח אשר הזמינה את שירותיו, וזו מפצה את המבוטח, הלקוח, על בסיס השומה שערך הנתבע.
- וככל שהשומה אשר ערך הנתבע נמוכה מזו שערך לפני כן השמאי המכריע, מסכימה חברת הביטוח לשלם ללקוח המבוטח רק את האומדן המתבסס על השמאי מטעמה – הנתבע. בהמשך, פונה אותו לקוח לתובעת, ומסכים לשאת בתשלום עבור התיקון אך ורק בסכום אשר אישרה חברת הביטוח. ככל שסכום זה שאושר נופל מהסכום שנאמד על ידי השמאי העיקרי, דורש הלקוח מהתובעת לחייב אותו ורק בסכום הנמוך שקבל בעצמו כפיצוי מחברת הביטוח, וזו גם נאלצת להפחית את החיוב.
- ד. על מצב דברים זה, של פער בין החשבון שמגישה התובעת ללקוח עבור תיקון הרכב ואשר מתבסס על אומדן השמאי העיקרי; לבין התשלום שמסכים לשלם הלקוח המתבסס על הפיצוי שקבל מחברת הביטוח על בסיס השומה שערך הנתבע – מתבססת התביעה. התובעת מפרטת 5 מקרים שאירעו בשנת 2015 בהם התגלה כזה פער בין החשבון שמסרה ללקוח לתשלום ששולם לה בפועל, וטוענת שההפרש מגיע לסך של 33,903 ₪.
- התובעת מוסיפה וטוענת שלצד נזק ישיר זה גם נגרם לה נזק של אובדן לקוחות, אובדן הכנסות ואף עוגמת נפש (כך בכתב התביעה) ואותו היא אומדת בסך כולל של 120,000 ₪. בסך הכל, טוענת התובעת בכתב התביעה לנזק כולל בסך של 153,903 ₪.
3. הבסיס לטענת התובעת שלפיה יש לחייב את הנתבע בתשלום סכום התביעה מצוי בטענה לטעויות חוזרות ונשנות בחוות הדעת שערך הנתבע עבור חברת הביטוח. אותן חברות ביטוח אשר ביטחו את רכבי לקוחות התובעת.
- עיקר טענות התובעת ביחס לחוות הדעת שערך ועורך הנתבע, מתייחסות להערכתו את "עלות שעת העבודה" בחוות הדעת.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17445-09-19 רכב דוד, מוסכים ש.ר.ד. (1995) בע"מ נ' סולומון

"עלות שעת עבודה" במוסך, מהווה את אחד הפרמטרים שלפיהם אומד הנתבע את עלות תיקון הנזקים שנגרמו באירוע בגינו נתבעת חברת הביטוח לשלם. לטענת התובעת, "המחיר הסביר והמקובל" של שעת עבודה במוסך עומד על 297 ₪, וכך גם מורה שלט מאיר עיניים בכניסה למוסך, אולם הנתבע אומד את עלות שעת עבודה בחוות הדעת הנגדיות שהוא עורך, בסך של 180 ₪ בלבד. קביעה זו של הנתבע, טוענת התובעת, הינה קביעה שגויה ושקרית. לראיה, כך התובעת, המחיר הנקוב בשלטים המוצגים במוסכים רבים ואף חוות דעת של שמאי אחר. עוד טוענת התובעת לטעויות נוספות שנפלו בחוות הדעת שערך הנתבע, ובאלו טעות באומדן עלויות חלפים תוך קביעה שיש אפשרות לחלפים זולים יותר, וקביעות שגויות באשר לעלויות ביצוע עבודות פחחות וצבע.

על בסיס מסכת עובדתית זו, טוענת התובעת כי הנתבע פעל בניגוד להתחייבותו לפעול במהימנות, בנאמנות וביושר, כי הנתבע התרשל בעריכת חוות הדעת, ומכאן חובתו לשאת בנזקים שנגרמו לה, כאמור.

4. בכתב ההגנה כופר הנתבע בכל טענות התובעת. הנתבע מבקש להדגיש כי לדידו תביעה זו הינה "תביעת השתקה" אשר נועדה להלך עליו אימים ולהשפיע על שיקול דעתו המקצועי בעריכת חוות דעת, כך שיטה את האומדן שהוא עורך לטובתה של התובעת.

כך גם טוען הנתבע כי באומדן עלותה של "שעת עבודה", אין הוא מחויב לקביעת התובעת אלא רק להפעלת שיקול דעת מקצועי ועצמאי. לכך, טוען הנתבע, הוא מחויב וכך הוא גם עושה, כאשר אומדן עלותה של שעת עבודה" נקבע על ידי על בסיס הידע המקצועי שצבר וכולל ביקור במאות מוסכים שונים.

עוד טוען הנתבע שממילא חוות הדעת שהוא עורך אינן מחייבות את התובעת, אשר לה עומדת האפשרות לתבוע את התשלום מהלקוח שלה לפי הערכתה היא, ואם החליטה שלא לעשות כן הרי זו ראייה נוספת לכך שאף היא סבורה שדרישת התשלום שלה איננה סבירה. הנתבע סוקר את טענות התובעת אחת לאחת, אך אין צורך לפרטן לצורך ההכרעה בטענות המקדמיות.

הבקשה לסילוק התביעה על הסף

5. בנוסף לטענות לגופם של דברים, טוען הנתבע בכתב ההגנה שיש לסלק את התביעה על הסף בשל היעדר עילה, מהיות התביעה קנטרנית וטורדנית, היעדר יריבות ואף בשל מעשה בית דין. לפי טענת הנתבע, נגועה התובעת בחוסר תום לב מובהק, כאשר התובענה איננה אלא נדבך נוסף בניסיונות נמשכים של התובעת ושל אחרים לגרום לו לשנות את חוות הדעת שהוא עורך באופן שייטיב עם התובעת.

בעריכת חוות הדעת על ידיו, טוען הנתבע, הוא מחויב לפעול אך ורק בהפעלת שיקול דעת עצמאי ובלתי תלוי, וכך הוא גם פועל מאז ומתמיד. ניסיון התובעת לגרום לו לסטות מחבות עקרונית זה נעדר כל בסיס בדין ואף עומד בסתירה לדין.

6. הטענה המקדמית שהעלה הנתבע, לסילוק התביעה על הסף, התבררה במהלך קדם המשפט ובהמשך גם הוגשה תגובה בכתב מטעם התובעת.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17445-09-19 רכב דוד, מוסכים ש.ר.ד. (1995) בע"מ נ' סולומון

עיקר טענות התובעת מתייחסות להערכת הנתבע שלפיה עלות "שעת עבודה" של התובעת עומדת על 180 ₪. כך, בניגוד לקביעת השמאי העיקרי, בניגוד לסימון בשילוט אשר בכניסה למוסך התובעת ובניגוד לחישוב עלויות התיקון בחשבוניות שמפיקה התובעת ללקוחותיה. לפי טענת התובעת, בקביעה זו מוצגת התובעת כמי שהפקיעה מחירים. כמי שחייבה את הלקוח שלה בעלויות שעת עבודה מופרזות. קביעה זו של הנתבע, ממשיכה התובעת, נועדה לרצות את חברות הביטוח אך למעשה מסבה נזק גדול לתובעת. נזק הנובע מהצגתה כמי שדורשת מחיר מופרז עבור שירותיה ומסירוב הלקוח לשאת בתשלום על בסיס החשבונית שהפיקה התובעת. בעקבות חוות הדעת של הנתבע והערכת החסר של עלות "שעת העבודה", מציג הלקוח בפני התובעת את חוות הדעת ודורש להפחית בהתאם את התשלום שישולם לתובעת עבור השירות שקבל בתיקון הרכב. במצב זה, כך נטען, לא נותרת לתובעת ברירה של ממש אלא להפחית בתשלום כדי להימנע מאובדן אותו לקוח. התובעת לפיכך, כך לשיטתה, "מסתמכת" על חוות הדעת של הנתבע. וזו "ההסתמכות" גם יוצרת את אותה יריבות שבין התובעת לנתבע. עוד טוענת התובעת בתגובתה, כי העילה עליה מתבססת התביעה הינה עוולת הרשלנות. לפי טענת התובעת, בעריכת חוות דעת חב שמאי בחובת זהירות גם כלפי צד שלישי אשר הסתמך על השומה שערך ומכאן שגם לה, כמי שמסתמכת על השומה, עילת תביעה כלפי הנתבע. התובעת שבה ומדגישה כי קביעתו החוזרת והעקבית של הנתבע בכל הנוגע לעלותה של "שעת עבודה" עומדת בסתירה לחובתו כשמאי לקבוע את עלותה של "שעת עבודה" בהתאמה ספציפית לשירות שניתן על ידי המוסך הרלוונטי, ולא כקביעה גורפת. קביעה גורפת אשר מבטאת חריגה מסמכותו של הנתבע. התנהלות הנתבע, כך נטען, גורמת נזק כבד לתובעת ומבססת את היריבות ועילת התביעה שיש לתובעת כלפיו.

דיון

7. פסק הדין ניתן נוכח הבקשה לסילוק התביעה על הסף.

ככלל, בחינת אפשרות לסילוקה של תביעה על הסף תיעשה בזהירות רבה, בשאיפה שלא לסגור את דלתות בית המשפט בפני תובע בטרם תתברר תביעתו, אך גם בשאיפה למנוע הליכי סרק.

על בית המשפט הדין בבקשות לסילוק על הסף לפלס דרכו בין אינטרסים נוגדים - נוגדים

לא רק בין בעלי הדין אלא גם מבחינת המדיניות השיפוטית. מחד גיסא, עשיית צדק

מחייבת פתיחתם של שערי משפט; מאידך גיסא, צדק הוא גם מניעתם של הליכי סרק,

הטרדת בעלי הדין שכנגד והעמסת יומנו של בית המשפט. מכאן הזהירות הנדרשת (ע"א

5634/05 צוקית הכרמל פרוייקטים בע"מ נ' מיכה צח חברה לקבלנות כללית בע"מ]פורסם

בנבו] 4.6.07)

כך ככלל וכך גם במקרה זה. לתובעת הזכות ליומה בבית המשפט אך לנתבע ואף לציבור, הזכות שלא לאפשר קיומו של הליך כאשר מלכתחילה ברור שמדובר בהליך סרק. כזה אשר לא יקנה לתובעת את הסעד שהיא מבקשת גם אם יתברר עד תום בדרך המלך.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17445-09-19 רכב דוד, מוסכים ש.ר.ד. (1995) בע"מ נ' סולומון

8. במוקד טענות הנתבע בבקשה לסילוק התביעה על הסף, עומדות שתי טענות – הטענה להיעדר יריבות והטענה להיעדר עילה. אלו הטענות שתתבררנה להלן ולא מצאתי ממש בטענות המקדמיות הנוספות שנטענו.

בכל הנוגע לבחינת קיומה של "עילת תביעה", מעצם טיבו, הדיון בבקשה למחיקה על הסף הוא דיון משפטי המתמקד בבחינת כתב התביעה. הא ותו לא. "שאלת קיומה של עילה אינה נוגעת ישירות להוכחות שיובאו במשפט. הבחינה של קיום עילה נעשית אך ורק על יסוד האמור בכתב התביעה" (רע"א 3312/04 אשורנס גנרל דה פרנס נ' הכונס הרשמי בתפקידו כמפרק בנק הצפון אמריקה, [פורסם בנבו], 26.10.05, פסקה 11 בפסק הדין של השופט גרוניס). כך גם אין צורך לצרף תצהיר לבקשה כאמור, שכן בית המשפט אינו מברר את אמיתות העובדות אלא יוצא מתוך הנחה שהתובע יצליח להוכיח את כל העובדות להן טען (ע"א 194/87 סאלח נ' רשות הפיתוח, פ"ד מד (2), 185, 187).

מאידך, בכל הנוגע לטענת "היעדר יריבות", לעיתים נדרש בירור עובדתי לבחינת הטענה ולעיתים גם נמצא שאין מקום לבירור נפרד של שאלת היריבות בנפרד מהבירור בתיק העיקרי. כאשר טענה להיעדר יריבות מתבררת בכל זאת כטענה מקדמית, וכך במקרה זה, הרי שאף לצורך בירור טענה זו נקודת המוצא הינה קבלת הטענות העובדתיות הנוטעות בכתב התביעה. לפיכך, בירור שתי טענות מקדמיות אלו ייעשה על בסיס התשתית העובדתית הנוטעת בכתב התביעה ובהנחה שיעלה בידי התובעת להוכיח את כל הטענות העובדתיות להן היא טוענת.

9. בבחינת טענות התובעת כלפי הנתבע, נראה כי הקושי העיקרי הניצב בפניה טמון בניסיון "להכתיב" לנתבע כיצד לערוך חוות דעת שמאיות. "לכפות" על הנתבע לקבל את קביעת התובעת בכל הנוגע לעלות "שעת עבודה" עת הוא עורך חוות דעת שמאית עבור זו שהזמינה ממנו את השירות – חברת הביטוח. זהו זה הקושי עליו נסמכת הטענה להיעדר עילה. ולמרות זאת, מהגיון הדברים נראה שיש לפתוח דווקא בשאלת קיומה של יריבות בין הצדדים ורק לאחריה בשאלת קיומה של עילת תביעה.

10. לטענת הנתבע, אין כלל יריבות בינו לבין התובעת.

10.1. טענה זו למעשה מתבססת על תקנה 101 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: "התקנות"), שלפיה יכול בית המשפט לדחות תביעה על הסף מחמת "כל נימוק אחר שעל פיו הוא סבור שניתן לדחות מלכתחילה את התובענה בנוגע לאותו נתבע". על הוראה זו נסמכת טענה בדבר היעדר יריבות, כאשר לפי ההלכה הפסוקה "די בקביעה בדבר חוסר יריבות בין בעלי דין כדי להכריע גורל תובענה לדחיה" (ע"א 54/87 אמגר חברה לשיווק בע"מ נ' ק.י.מ.א. להשקעות בע"מ, פ"ד מ"ג (2), 347, 353).

10.2. התשתית העובדתית לבירור טענה זו הינה זו שנטענה בכתב התביעה. כתוצאה מתאונה נגרם נזק לרכב של פלוני, "הלקוח". אותו לקוח פלוני מגיע למוסד התובעת לצורך תיקון הרכב. לפני תחילת עבודות התיקון, מזמין הלקוח מהשמאי העיקרי חוות דעת שתאמוד את נזקי התאונה ועלויות התיקון. על בסיס הערכת השמאי העיקרי מבצעת התובעת את התיקון ומפיקה ללקוח חשבונית לתשלום.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17445-09-19 רכב דוד, מוסכים ש.ר.ד. (1995) בע"מ נ' סולומון

הלקוח מצדו, פונה לחברת הביטוח ומבקש לממש את פוליסת הביטוח שערך אצלה לרכב, כך שחברת הביטוח תפצה אותו בסכום הנזק על פי הערכת השמאי העיקרי. או אז, פונה חברת הביטוח לנתבע ומבקשת שיערוך עבורה שמאות נגדית. הנתבע עורך את השמאות לפי בקשה זו ומעביר אותה לחברת הביטוח וזו, על בסיס אותה שמאות, מפצה את הלקוח. כיוון שאותו פיצוי שמשלמת חברת הביטוח ללקוח ביחס לעלויות תיקון הרכב נופל מזה בו נקב השמאי העיקרי וכך גם נופל מזה שנדרש על ידי התובעת, דורש הלקוח את הפחתת התשלום לתובעת בהתאם, וזו גם נאלצת להפחית בתשלום כדי להימנע מסכסוך עם הלקוח.

זו התשתית העובדתית עליה מתבססת התביעה ומכאן השאלה אם תשתית זו יוצרת "יריבות" בין התובעת לנתבע.

10.3. אין בין הצדדים מחלוקת על כך שאין כלל יחסים חוזיים בין התובעת לבין הנתבע. התובעת לא שכרה את שירותי הנתבע ולא נשאה בשכרו של הנתבע. שירותי הנתבע נשכרו על ידי חברת הביטוח ולתובעת אין טענה לקיומו של חוזה כלשהו בינה לבין הנתבע ואשר עשוי היה לבסס ביניהם יריבות. העילה עליה מתבססת התביעה הינה איפוא - עוולת הרשלנות, סעיף 35 בפקודת הנזיקין [נוסח חדש].

10.4. מושכלות יסוד של דיני הנזיקין המה, כי להוכחת קיומה של רשלנות שומה על התובע להוכיח קיומה של חובת זהירות, התרשלנות, קשר סיבתי ונזק שנגרם. קיומה של חובת זהירות מהווה בסיס הכרחי להוכחת יסודות עוולת הרשלנות. בשאלת קיומה של חובת זהירות, נקודת המוצא הינה כי "**חובת זהירות כללית קיימת תמיד**" וכך מתמקד הדיון בשאלת קיומה של חובת זהירות באירוע הספציפי שבו מדובר (ע"א 915/91 מדינת ישראל נ' לוי, פ"ד מח (3), 45, 67).

10.5. במקרה דנא, עסקינן בנתבע אשר ערך חוות דעת שמאית לבקשת חברת הביטוח. היא, חברת הביטוח, הינה זו ששכרה את שירותי הנתבע. כלפיה, כלפי חברת הביטוח, ודאי שחב הנתבע בחובת זהירות במתן שירותיו.

10.6. חוות הדעת שערך הנתבע עבור חברת הביטוח, נועדה להתמודד עם תביעתו של הלקוח, אשר את תביעתו מחברת הביטוח ביסס על חוות הדעת של השמאי העיקרי. ככלל, כאשר נדרש מומחה להגיש חוות דעת, עלולה אחריותו וחובתו לפעול בזהירות לחול לא רק כלפי מזמין חוות הדעת, אלא אף כלפי צד שלישי, וזאת באותם מקרים בהם אותו צד שלישי עשוי להסתמך על חוות הדעת.

וכך נפסק (כאשר בית המשפט העליון מאמץ את חוות הדעת של פרופ' אריאל פורת):

"...אחריותו של ממונה הדעה על-פי עוולת הרשלנות קמה אם חיווה את דעתו בתחום מומחיותו (או בתחום שבו התיימר להיות מומחה); אם היה עליו לדעת שמקבל חוות-הדעת יסתמך עליה; אם מקבל חוות-הדעת אכן הסתמך עליה כאמור באופן סביר ועקב כך נגרם לו נזק; אם לא היתה צפויה בדיקת-ביניים של

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17445-09-19 רכב דוד, מוסכים ש.ר.ד. (1995) בע"מ נ' סולומון

חוות-הדעת לפני ההסתמכות עליה; וכמובן – אם חיווי הדעה היה בלתי-סביר בהתחשב במומחיותו של מחוה הדעה. כאשר למחוה הדעה יש נגישות למידע שאין למקבל חוות-הדעת, תגבר הנטייה להטיל על הראשון אחריות נזיקית".

(ע"א 5302/93, בנק מסד בע"מ נ' מרדכי לויט ואח', פ"ד נא(4), 591, 601)

במקרה דנא, על בסיס העובדות הנטענות בכתב התביעה, עורך הנתבע חוות דעת באשר לנזקי תאונה לפי בקשת חברת הביטוח. אותו חוות דעת משמשת את חברת הביטוח בקביעת הפיצוי שישולם ללקוח, המבוטח. אפשר, ובמצב זה קמה חובת זהירות של התובע כלפי הלקוח. אפשר בלבד, ולא בהכרח, שכן להוכחת קיומה של חובת זהירות שכזו נדרשים נתונים עובדתיים נוספים. למשל, אם בכלל ניתן לומר שהלקוח "מסתמך" על חוות דעת הנתבע כאשר מלכתחילה תומך הלקוח את תביעתו בחוות דעת של שמאי מטעמו – השמאי העיקרי, כאשר ללקוח עומדת האפשרות לתקוף את חוות דעת הנתבע ולא לקבלה.

10.7. לו אותו "לקוח" היה מבקש לתבוע נזקיו מהנתבע ולטעון להפרת חובת הזהירות של הנתבע כלפיו, אפשר היה לבחון את העובדות והנסיבות ולהחליט אם יש מקום לקביעת קיומה של חובת זהירות של הנתבע כלפי הלקוח.

אך לא הלקוח הוא התובע אלא התובעת. היא היא זו שצריכה להראות כי "הסתמכה" על חוות הדעת של הנתבע ואף להראות שהנתבע צריך היה לדעת על הסתמכות זו. דא עקא, שהתובעת הרי כלל איננה צד לתביעה שמתבררת בין הלקוח לחברת הביטוח. ולמקרא העובדות המתוארות בכתב התביעה, לא ברור כיצד יכולה התובעת לטעון להסתמכות שהיא מסתמכת על חוות דעת שעורך נתבע בקשר עם תביעה שהתובעת כלל איננה צד לה.

כבר בכתב התביעה טוענת התובעת שהיא כלל לא הסתמכה על חוות דעת הנתבע, אלא על חוות דעת קודמת שערך אחר, השמאי העיקרי. כך נטען (סעיף 4 בכתב התביעה):

"בסיום תיקון הרכב מופקת חשבונית ע"י המוסך המורכבת מעלות מחירי פחחות וצבע הנגזרות מהסכמה בין השמאי הראשי לבין המוסך בדבר כמות השעות הנדרשות לתיקון במכפלת שעות העבודה המופיע בשלט המוצג במוסך, עלות חלקי חילוף ועלויות תיקונים ועבודות חוץ בתוספת מע"מ."

כך בדיוק טוענת התובעת וזו זו התשתית העובדתית עליה מתבססת התביעה. התובעת עצמה מצהירה כבסיס לתביעה, שבמתן שירותיה ללקוח היא בכלל מסתמכת על חוות דעת אחרת. לא זו של הנתבע. טענת התובעת לכזו "הסתמכות" שהיא מסתמכת על השומה שעורך הנתבע נסתרה מניה וביה מטענות התובעת עצמה.

כפי שהודגש, תנאי הכרחי לקיומה של חובת זהירות של שמאי, מחוה דעה, כלפי צד ג' הינה הסתמכות של אותו צד ג' על חוות הדעת, כמו גם מודעות נותן חוות הדעת לכך שצפויה כזו הסתמכות בלא קיומה של בדיקת ביניים. ולא זה המצב כאשר מראש מצהירה התובעת שהיא נעזרת בחוות דעת של שמאי אחר ושדווקא עליה היא מסתמכת.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17445-09-19 רכב דוד, מוסכים ש.ר.ד. (1995) בע"מ נ' סולומון

- למעשה, התובעת טוענת שהיא "מסתמכת" על חוות הדעת של הנתבע, ובאותה נשימה טוענת שהיא איננה מסתמכת עליה, כי אם על חוות דעתו של שמאי אחר שאותה יש לאמץ.
- 10.8. אם כך, על בסיס העובדות שעליהן מתבססת התביעה, ובהנחה שאלו גם יוכחו, אין אפשרות לקבוע שמתקיימת חובת זהירות של הנתבע כלפי התובעת, ובהיעדר חובת זהירות – אף אין יריבות בין התובעת לבין הנתבע ודין התביעה דחייה על הסף.
11. לטענת הנתבע, אין לתובעת עילת תביעה נגדו.
- 11.1. לפי טענה זו, אפילו נמצא שקיימת חובת זהירות של הנתבע כלפי התובעת וכך גם יש "יריבות" ביניהם, עדיין דין התביעה מחיקה על הסף בשל היעדר עילה. וכאמור, אף בחינתה של טענה זו נעשית על פי כתב התביעה לבדו ובהנחה שהתובעת הוכיחה את כל העובדות הנטענות בכתב התביעה.
- 11.2. כדי לבחון אם יש לתובעת עילת תביעה כלפי הנתבע, יש לחדד את ליבת טענותיה – הטענה לטעויות עקביות בחוות הדעת השמאיות של הנתבע, ובפרט בכל הנוגע לקביעת עלות "שעת עבודה". התובעת אמנם מציינת בכתב התביעה שהיא מוצאת טעויות בשומה שעורך הנתבע גם ביחס לרכיבים נוספים, דוגמת "מחירי צבע ופחחות" (סעיף 7 בכתב התביעה), אך אלו אינן במוקד הטענות ועל כל פנים, הניתוח המתייחס לטענה הנוגעת לעלות "שעת עבודה" מתייחס לכל טענות התובעת לאותן "טעויות" בחוות הדעת של הנתבע.
- 11.3. לפי טענת התובעת, בכניסה למוסך התובעת תלוי "שלט מאיר עיניים" ובו מיועד כל לקוח כי עלותה של "שעת עבודה" במוסך התובעת עומד על 297 ₪. עלות זו של "שעת עבודה" גם משקפת את "המחיר הסביר והמקובל" של "שעת עבודה" לפי הנחיות משרד התחבורה. הנתבע מאידך, קובע בחוות הדעת שהוא מכין כי עלות "שעת עבודה" ממוצעת של מוסך, כולל התובעת, עומדת על 180 ₪ בלבד. קביעה זו, לשיטת התובעת, נעשית שלא כדין. על בסיס טענה זו לטעות שטועה הנתבע בחוות הדעת, עותרת התובעת לחיוב הנתבע בפיצוי.
- משמע, התובעת עותרת לפסק דין אשר יקבע כי הנתבע טעה בעת ביצוע הערכותיו של עלותה של "שעת עבודה" של מוסך התובעת באשר היה חייב לקבוע שאותה עלות "שעת עבודה" צריכה להיות גבוהה יותר. ובמילים אחרות, התובעת עותרת לפסק דין שיתערב בצורה גורפת, לעבר ולעתיד, בשיקול דעתו המקצועי של הנתבע, ויורה לו בפסק דין לקבוע כי עלותה של "שעת עבודה" במוסך הינה 297 ₪, כמו גם להורות לו "לאמץ" את קביעות התובעת בכל יתר רכיבי החשבון שהיא עורכת עבור התיקון שבצעה.
- ודומה שאין כל אפשרות לקבל טענה שכזו.
- 11.4. שירותי הנתבע כשמאי מוסדרים בחוק רישוי שירותים ומקצועות בענף הרכב, התשע"ו – 2016 (להלן: "החוק").
- חובתו של שמאי רכב לפעול בהגינות ובעצמאות מוסדרת בסעיף 158 בחוק המורה כך:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17445-09-19 רכב דוד, מוסכים ש.ר.ד. (1995) בע"מ נ' סולומון

"בעריכת שומת רכב יפעל שמאי רכב בהגינות ותוך הפעלת שיקול דעת עצמאי ובלתי תלוי, ובכלל זה באופן בלתי תלוי בזהותו של מזמין השומה או עניינו בתוכן השומה, וינקוט אמצעים סבירים כדי להבטיח את התנהגותם המהימנה של עובדיו".

הוראה זו מבטאת את נשמת אפו של מקצוע שמאות הרכב. את חובתו של השמאי לפעול אך ורק על בסיס שיקול דעת עצמאי. כזה שאיננו תלוי בזהות מזמין השירות, אף לא בזהותו של זה שאפשר ויסתמך על השירות וודאי שלא בזהותו של צד שלישי שאפשר ויושפע מהשירות שניתן. חובתו ההיולית של שמאי הרכב הינה לערוך את חוות הדעת בעצמאות מלאה, ומשיקולים מקצועיים בלבד.

11.5. ולא זו בלבד שזו זו חובתו של שמאי הרכב, החוק אוסר מפורשות על ניסיון להשפיע על שיקול הדעת של שמאי הרכב בעריכת השומה (סעיף 159 (א) בחוק) ובתקנות שהותקנו אף נאסרה כל פנייה לשמאי במטרה להשפיע על חוות דעתו כדי להגדיל את הכנסתו של הפונה. הגדרתם של "מעשים או מחדלים המהווים השפעה אסורה על שיקול דעת של שמאי רכב" (סעיף 159 (ב) בחוק) קבועה בסעיף 1 (א) בתקנות רישוי שירותים ומקצועות בענף הרכב (השפעה אסורה על שיקול דעת של שמאי רכב) התשע"ח – 2018 :

"מי שפונה לשמאי רכב, בכל דרך שהיא, במפורש או במשתמע, במטרה להביא שמאי רכב לערוך שומת רכב באופן שיגדיל את הכנסתו של הפונה או את הכנסתו של אחר בכסף, בשווה כסף, או באופן שישגי טובת הנאה אחרת לעצמו או לאחר, משפיע על שיקול דעתו של שמאי רכב בניגוד להוראות סעיף 159 (א) לחוק..."

הוראה זו אף באה לכדי ביטוי בהנחיות משרד התחבורה "הנחיות מקצועיות לשומת נזק וחוות דעת שמאי" (צורפו כנספח לכתב ההגנה), המורות כך :

"שומת הנזק/חוות הדעת מהווה את ליבת עבודתו של השמאי. בעבודתו חייב השמאי להפעיל שיקול דעת מקצועי ועצמאי, שאינו מותנה או תלוי בגורמים בעלי עניין כמו המוסך, בעל הרכב או המבטחת, וזאת לקבוע באופן אובייקטיבי את היקף הנזק הנדרש לתיקון הרכב. על השמאי להתחשב בהסבריהם של מנהלו המקצועי של המוסך והצדדים, אך זאת רק בגדר חלק מכלל המרכיבים המגבשים את חוות דעתו.

אסור שהשמאי יהפוך להיות עושה דברו של המוסך ו/או בעל הרכב, מחד, ושל מבטחת הרכב, מאידך, והוא חייב לשמור על שיקול דעת עצמאי, מקצועי ולקבוע את היקף הנזק על בסיס הידע והנסיון שצבר בתקופת עבודתו".

הוראות הדין, החוק, התקנות וההנחיות שהופצו על פיהם, שבים ומחדדים את חובתו המקצועית הראשונית של שמאי רכב – החובה להפעיל שיקול דעת מקצועי עצמאי. כזה שאיננו מותנה בגורמים בעלי עניין.

11.6. זו החובה. ולא זו העתירה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17445-09-19 רכב דוד, מוסכים ש.ר.ד. (1995) בע"מ נ' סולומון

עתירת התובעת הינה למעשה לביטולה של חובה בסיסית זו של הנתבע כשמאי, בכל הנוגע לקביעת עלותה של "שעת עבודה". התובעת עותר לצו אשר יחייב (!) את הנתבע להתאים את הערכת עלות "שעת עבודה" בחוות דעתו לעלות אשר בה חפצה התובעת. בה בעת אף עותרת התובעת לצו שיורה לנתבע לבצע התאמה דומה גם ברכיבים נוספים של חוות הדעת.

בניגוד מוחלט, תהומי ממש, לציפייה משמאי לפעול משיקולים עצמאיים, עותרת התובעת לצו אשר יורה לנתבע לפעול בעריכת חוות הדעת באופן שייטיב עימה באומדן הנוק.

11.7. לעתירה זו אין כל בסיס בדין. אין כל יסוד לניסיון לבוא חשבון עם שמאי ולתבוע אותו לשנות את חוות דעתו רק כדי שזו תתאים לאינטרסים של התובעת.

אפילו יוכחו כל טענות התובעת. אפילו יוכח שהנתבע טועה בהערכתו את עלותה של "שעת עבודה" או טועה ברכיבים אחרים של השומה שהוא עורך, אין כל אפשרות להתערבות בשיקול דעתו המקצועי ומתן הוראה קטגורית וגורפת לנתבע "להתאים" את חוות דעתו למחירים שמבקשת התובעת לגבות מלקוחותיה. ניתן, כמובן, לטעון לטעות שטועה שמאי. ניתן לטעון שיש להעדיף חוות דעת של מומחה אחרי על פניו או שאין לקבל את חוות דעתו. לא ניתן לעתור לכך שהשמאי ישנה את חוות דעתו שלו הוא, כך שזה תתאים לאינטרסים של התובעת.

תביעה זו לחיוב הנתבע בפיצוי תידחה איפוא אפילו יוכחו כל טענות התובעת. ובמצב זה, הרי שלתובעת אין עילת תביעה כלפי הנתבע.

12. ודוק, סילוקה של התביעה על הסף אין פירושה שהתובעת מחויבת לקבל את חוות הדעת שעורך הנתבע. לא לעבר ולא לעתיד.

לתובעת קשר ישיר עם הלקוח, מזמין שירותי התיקון. באפשרותה להבהיר כי עלות התיקון תהיה לפי עלות "שעת עבודה" כפי שהיא קובעת, וכפי שנקבעת על ידי השמאי העיקרי. הלקוח מצדו, אף הוא איננו מחויב לקבל את הערכת הנתבע ובאפשרותו לעמוד על העדפת הערכת השמאי העיקרי על זו של הנתבע.

משמע, לתובעת אפשרויות לעמוד על זכויותיה ביחסיה מול מזמין השירות ממנה, הלקוח. סילוקה של תובענה זו על הסף איננו מביא אפילו לחשש מפני עיוות דין שיגרם לתובעת. ומאידך, הותרת תובענה זו כתביעה תלויה ועומדת יפגע בהכרח בנתבע. החרב המתהפכת של תביעה תלויה ועומדת עלול להשפיע על חוות הדעת שהוא עורך ואפשר שזו גם מטרתה. ולכך לא ניתן להסכים. כאמור, לתובעת אין את הזכות להכתיב לשמאי מראש את האופן בו יערוך את חוות דעתו. לא לשמאי רכב מטעמה של התובעת עצמה, וודאי שלא לשמאי רכב ששירותיו הוזמנו על ידי חברת הביטוח. לתובעת אף אין את הזכות להותיר תביעת סרק תלויה ועומדת כלפי השמאי, באופן שעלול לגרום לו לשיבוש במתן שירותיו כשמאי.

13. כך ניתן לסכם.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17445-09-19 רכב דוד, מוסכים ש.ר.ד. (1995) בע"מ נ' סולומון

- א. בתובענה נשוא פסק דין זה עתרה התובעת לחיוב הנתבע בפיצוי על הנזקים שנגרמו לה, לטענתה, בעקבות חוות דעת שמאיות שגויות שהוציא מלפניו.
- אותן חוות דעת שבגינן הוגשה התביעה, נערכו על ידי הנתבע לבקשת חברת ביטוח, כחוות דעת נגדית לחוות דעת שנערכה עבור לקוח, בעל רכב שניזוק בתאונה. הפיצוי שהסכימה לשלם חברת הביטוח ללקוח התבסס על חוות הדעת של הנתבע, וככל שהפיצוי שאמד הנתבע היה נמוך מזה שאמד השמאי העיקרי, נאלצה התובעת להפחית מהחשבון שהגישה ללקוח עבור תיקון הרכב. על הפרשים אלו בתשלום לתובעת ובצירוף טענות לנזקים עקיפים נוספים הוגשה התביעה.
- ב. בחינתה של טענת הנתבע שלפיה יש לסלק התביעה על הסף, נעשתה כשנקודת המוצא היא שיוכחו כל טענות התובעת בכתב התביעה. ובכלל זה, שיוכח כי התובעת הפחיתה מהחשבון שהגישה ללקוחותיה בעקבות חוות הדעת שערך הנתבע והוכח כי הנתבע "טעה" בחוות הדעת שערך, הן בקביעת עלותה של "שעת עבודה" והן בקביעות נוספות בחוות הדעת.
- ג. בבחינה זו נמצא שאין יריבות בין התובעת לבין הנתבע. הבסיס לטענה בדבר חבות הנתבע התבסס על עולת הרשלנות, והטענה שלנתבע חובת זהירות כלפי התובעת. דא עקא, והסתבר שאין כל בסיס לטענה זו. חוות הדעת שערך הנתבע לא מיועדות כלל לתובעת אלא לחברת הביטוח. חוות הדעת מיועדות לשמש את חברת הביטוח במגעייה מול הלקוח, כך שאפשר וקיימת חובת זהירות של הנתבע כלפי הלקוח. אפשר, אך לא ודאי, שכן לביור השאלה נדרשת בחינה נוספת של הנסיבות הרלוונטיות. מאידך, ברור גם ברור שחובת זהירות שכזו לא קיימת כלפי התובעת, שכלל איננה צד למחלוקת בגינה הוזמנה חוות הדעת מהנתבע והיא עצמה טוענת שהתנהלות נעשית בהסתמך על חוות דעת אחרת. של השמאי העיקרי. לא של הנתבע. אפילו בסופו של יום נגרם לתובעת נזק, כטענתה, במישור יחסיה עם הלקוח ובגין אותה חוות דעת שערך הנתבע, בהיעדר חובת זהירות אין גם יריבות בין הצדדים ודין התביעה להידחות על הסף כבר מטעם זה.
- ד. עוד נמצא שאפילו התקיימה יריבות בין הצדדים, הרי שלא ניתן לקבל את התביעה גם אם הוכחו כל טענות התובעת. עתירת התובעת לחיוב הנתבע מתבססת על הטענה שבאפשרותה לכפות על הנתבע את עריכת חוות דעתו באופן שיתיישב עם האינטרסים שלה עצמה. של התובעת. באופן שיגדיל את הכנסותיה וישר קו עם קביעתה שלה את התשלום המגיע לה עבור השירות שהיא מעניקה ללקוחותיה. כך בעיקר בקביעת עלות "שעת עבודה" אך גם ברכיבים נוספים של חוות הדעת כגון עלותם של חלקי חילוף. טענה זו לא ניתן לקבל. אפילו סבורה התובעת כי שגה הנתבע באופן בו ערך את חוות הדעת, אין כל אפשרות לקבל טענה אשר "תכתוב" מראש לנתבע כיצד לערוך חוות דעת שמאיות. לא בתיקון חוות דעת קודמות ואף לא בעריכת חוות דעת עתידיות. קביעה שכזו עומדת בסתירה לחבותו ההיולית של שמאי להפעיל שיקול דעת מקצועי ועצמאי, שאינו מותנה או תלוי בגורמים בעלי עניין כמו המוסך.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17445-09-19 רכב דוד, מוסכים ש.ר.ד. (1995) בע"מ נ' סולומון

ה. למעשה, אין מנוס מהתחושה שתובענה זו הוגשה תוך ניסיון לנצל לרעה הליכי משפט, להלך אימים על הנתבע ולגרום לו "להתאים" את חוות הדעת שהוא עורך לדרישות התובעת. ועם מצב זה לא ניתן להשלים.

14. נוכח כל האמור לעיל, אני מורה על דחיית התביעה על הסף.
התובעת תישא בהוצאות הנתבע בסך של 12,000 ₪.
ניתן היום, י"ד כסלו תשפ"א, 30 נובמבר 2020, בהעדר הצדדים.

רוני אילן, שופט

